

VPRO Gids

‘Tot op het bot’

Elja Looijenstein, 26 februari 2013

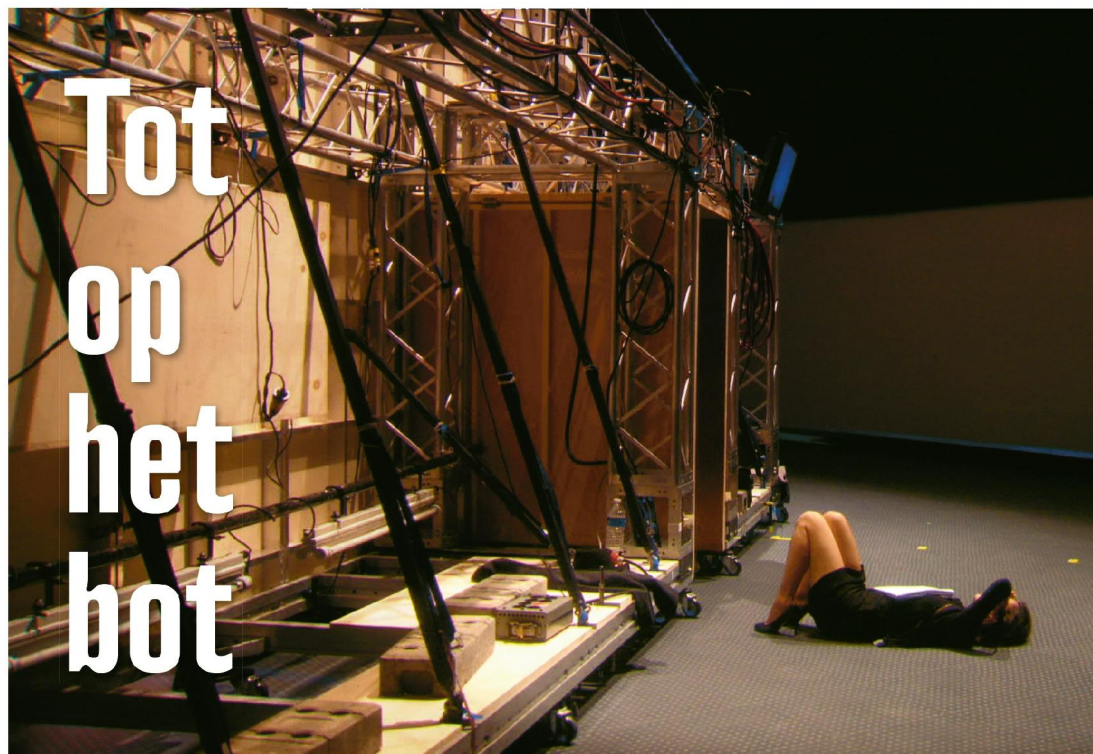
Acteurs doen altijd alsof en zijn daarom gif voor een documentaire, dachten Paul Cohen en Martijn van Haalen. Tot ze op de huid van Toneelgroep Amsterdam gingen zitten.

Het uur van de wolf

► NEDERLAND 2, 23.00-0.00 UUR

‘Ik ben er niet gelukkig mee dat jullie hier zijn, ik vind dat een repetitieproces een privé-aan gelegenheid is,’ zegt Roeland Fernhout, zittend in het donker. ‘Het is een wondertje, je moet niet laten zien hoe het tot stand komt.’ Maar documentairemakers Paul Cohen en Martijn van Haalen doen het toch, en nog veel meer: genadeloos leggen ze de acteurszielen van Fernhout en zijn collega’s bloot.

Nu hadden die er ook zelf om gevraagd: Toneelgroep Amsterdam bestaat 25 jaar en vroeg daarom de makers van onder meer de bekroonde documentaire *Janine* om een film over het gezelschap te maken. ‘We hebben lang getwijfeld of we het moesten doen,’ zegt Paul Cohen. ‘Acteurs zijn nooit zichzelf, houden altijd een façade op, dachten we. En dat is gif voor documentaire, waarin we de werkelijkheid willen laten zien.’ Toen

de makers bedachten dat juist dát het onderwerp moest worden, werd het pas echt interessant. Ze volgden Halina Reijn, Hans Kesting, Barry Atsma, Roeland Fernhout en regisseur Ivo van Hove bij de repetities voor het stuk *Husbands*. Ook interviewden ze hen langdurig en intensief, waarbij ze

af en toe de lamp aan- en uitzetten, zogenaamd de camera afzetten en provocerende vragen stelden. ‘We probeerden dat eeuwige geacteerd, dat overbewustzijn van ze zo ver mogelijk door te prikken, door aan de randjes te filmen. Soms hadden ze dat door, en dat effect werkte juist weer goed.’

Tijdens de repetities voor *Husbands* moeten de vier acteurs juist wel in hun rol zitten. Dat proces legden Cohen en Van Haalen op een haarscherpe, bijna ongemakkelijke manier vast. Met de zachte maar besliste aanwijzingen van Van Hove maken de spelers zich de heftig emotionele scènes eigen.

Wat er van Halina Reijn
over is na een repetitie

‘We zijn dan misschien wel aan het spelen, maar we zijn wel op een hardcore manier met emoties bezig,’ zei Reijn, die in het stuk zeven vrouwenrollen op zich neemt. Vooral haar blijft niets bespaard. Ze wordt aangerand, bespot en vernederd door de drie macho’s en huilt,

schreeuwt en vleit zich de dag door. ‘Dat is voor mij net zo walgelijk als het lijkt,’ beweert ze. De acteurs gebruiken de gevoelens uit hun eigen leven dagelijks op het toneel. ‘Dat moet wel iets met je doen,’ bevestigt Kesting. ‘Acteur zijn is een heel gevoelige manier van in het leven staan,’ zegt Atsma.

Af en toe stoppen de acteurs midden in een scène en merken we hoe zeer ze zich bewust zijn van waar ze eigenlijk mee bezig zijn. ‘Wat hebben we voor beroep, echt,’ zegt Reijn half grappend in de camera, om zich daarna weer wellustig op Fernhout te storten. Cohen is anders naar het acteervak gaan kijken, zegt hij. ‘Het is een onvoorstelbaar intensief beroep, waarin je niet alleen je lichaam, maar ook je geest toepast op je werk. Die dagelijkse confrontatie met je hele zielenleven heeft een flinke impact op je persoon.’

Bloot – een film over acteren verkent het grijze gebied tussen echt en gespeeld en kijkt daarbij diep naar binnen bij de hoofdpersonen. Cohen en Van Haalen hebben hun opdracht, een documentaire over een toneelgezelschap, daarmee ruimschoots overtroffen.

ELJA LOOIJESTIJN

Het is ook Toneelgroep-Amsterdamweek op Cultura 24, zie p. 39

Algemeen Dagblad

‘Acteurs gefilmd in al hun kwetsbaarheid’

Ab Zagt, 26 februari 2013

Acteurs gefilmd in al hun kwetsbaarheid

Zelden is een toneelrepetitie met een camera zo intensief gevolgd als in de documentaire Bloot. De film toont acteurs als Halina Reijn en Barry Atsma in al hun kwetsbaarheid.

AB ZAGT

„Je bent een hoer van je emoties. Eigenlijk stel je hele leven in dienst van het toneel.” Halverwege de documentaire Bloot van Paul Cohen en Martijn van Haalen doet Halina Reijn deze ontboezeming. Ze is op dat moment druk bezig met de repetities van *Husbands*, een toneelbewerking van de gelijknamige Amerikaanse filmklassieker van John Cassavetes. Reijn neemt alle vrouwenrollen voor haar rekening. Het verhaal over drie mannen die de dood van een vriend verwerken zit vol met heftige scènes, waarin de vertolkers diep in hun eigen ziel moeten tasten.

Hun inspiratiebronnen zijn zeer divers. Halina Reijn put onder meer uit de ongelukkige liefdes uit haar

leven, Barry Atsma vond veel baat bij de directheid van zijn geestelijk gehandicapte oudere broer. Roeland Fernhout werd in dezelfde periode geconfronteerd met zijn ernstig zieke moeder die hij regelmatig aan de telefoon heeft.

In de tussentijd worden de hoofdrolspelers door de makers soms genadeloos aan de tand gevoeld over kwesties als de echtheid van acteren, de twijfel die altijd op de loer ligt en de intensiteit van het beroep.

De kijker krijgt een prima indruk van hoe ingrijpend de Vlaamse regisseur Ivo van Hove zijn acteurs op de proef stelt. Sommige scènes gaan heel ver.

Voor Halina Reijn krijgt het zwaar te verduren als zij door de mannen op diverse manieren wordt gekoeioneerd en misbruikt. Geen wonder dat zij na zo'n zware repetitie thuiskomt met het gevoel: „Ik ben niemand meer, ik ben een lege zak.”

De aanleiding om de film te maken was het 25-jarig bestaan van Toneelgroep Amsterdam. Het komt zelden voor dat een theatergezelschap buitenstaanders in de gele-

genheid stelt om zo uitgebreid achter de schermen te kijken. Aanvankelijk is ook te bespeuren dat een paar acteurs – Roeland Fernhout en Hans Kesting met name – moeite hebben met de pottenkijkers.

Gaandeweg worden de makers van *Bloot* ook geconfronteerd met hun eigen werkopvatting. Is hun benadering ook niet een vorm van acteren? Na verloop van tijd doen de acteurs ook steeds meer aan zelfreflectie. De opgefokte sfeer voor een voorstelling – met veel uitbundig lachen en hard praten – vond Atsma in het verleden ook nogal een uiting van aanstellerij, waar hij een hekel aan had. Maar nu hij zelf in een zware voorstelling is beland, begrijpt hij deze aanpak beter dan voorheen. Reijn: „Vergelijk het maar met een orkest dat de instrumenten stemt voor het begin van een concert.”

Het Uur van de Wolf: Bloot – een film over acteren, 23.00 uur, Nederland 2

‘Eigenlijk stel je je hele leven in dienst van het toneel’

Halina van Reijn

TV VANDAAG

Acteurs gefilmd in al hun kwetsbaarheid

Michael de Winter's vele halve vrienden

AFHAALBON

Actrice Halina van Reijn komt tot de ontboezeming: 'Je bent een hoer van je emoties.' FOTO NTR

Parool

‘Ook naast podium met de billen bloot’

Lorianne van Gelder, 23 februari 2013

LORIANNE VAN GELDER

Bovendien, een jubileumfilm, dat zijn van die films waarin iedereen elkaar veren in de reet steekt, weet Van Haalen.

“Het beste materiaal zit altijd aan de randen van het filmen,” aldus Cohen. “Net voor het moment dat je de camera uitzet, bijvoorbeeld. Of als Martijn zijn koptelefoon afzette, dan lijkt het alsof je stopt en dan praten ze net

‘Acteurs zijn zich zo bewust van de camera; we wilden ze misleiden’

Première van *Bloot* is dinsdag in de Stadsschouwburg. Zelfde avond wordt film tijdens het *Uur van de wolf* uitgezonden om 23.00 uur op Nederland 2.

Halina Reijn in documentaire *Bloot*, waarin de spanning tussen haar en regisseur Ivo van Hove voelbaar is.

Spits

‘Gek genoeg om acteur te zijn’

Grieteke Meerman, 26 februari 2013

Entertainment

Cara Delevingne wordt een merk

Cara Delevingne heeft haar naam laten registreren als merk. Het topmodel heeft daarmee het exclusieve recht om haar naam te gebruiken om spullen aan de man te brengen. Delevingne begon onlangs ook al haar eigen bedrijf, Cara & Co. Het is nog niet duidelijk wat ze precies gaat doen met haar onderneming, maar ze zei onlangs in een interview wel dat ze graag een collectie tops en T-shirts wil ontwerpen. FOTO: AFP

Pippa krijgt eigen column over eten

Pippa Middleton gaat in het tijdschrift Waitrose Kitchen een column schrijven over eten. Onder de titel Pippa's Friday Night Feasts zal de zus van de toekomstige Britse koningin recepten en ideetjes voor 'casual' diners geven. Pippa, die eerder al een boek publiceerde vol tips voor het geven van een feest, zei dat ze er naar uitkijkt om haar 'passie voor eten en mensen vermaken' te delen met de mensen. FOTO: BRUNOPRESS

Kookboek Puurst valt in de prijzen

Puurst van Jonnie en Thérèse Boer heeft de Gourmand World Cookbook Award gewonnen. Deze prijs wordt jaarlijks op de Paris Cookbook Fair uitgereikt aan het beste kookboek ter wereld dat geschreven is door een chef. Puurst is het vervolg op Puur en Puurder en gaat over de ontwikkeling van de smaak en over de Librije, maar er staan ook (voor een leek onuitvoerbare) recepten in.

Voor een documentaire over acteren lieten Hans Kesting (links), Barry Atsma (midden) en Roeland Fernhout zich volgen tijdens de repetities van *Husbands*. FOTO: JIM VERSMEYVELD

Gek genoeg om acteur te zijn

Wie voor zijn beroep avond aan avond op het podium staat, is in het dagelijks leven vast ook een drama queen. Of zijn acteurs ook maar mensen? DOOR GRIETKE MEERMAN

Hoe echt is een acteur in het dagelijks leven? Wat is 'echt'? Wat doet het naspelen van de werkelijkheid met je geest? En zijn acteurs inderdaad die extreem zelfbewuste, onzekere, aanstellerige, ijdele wezens waar ze vaak voor worden aangezien? Om op die vragen antwoorden te vinden, klopten documentairemakers Paul Cohen en Martijn van Haalen aan bij Toneelgroep Amsterdam. Ze vonden Hans Kesting en zijn collega's Halina Reijn, Barry Atsma en Roeland Fernhout bereid zich te laten volgen tijdens de – nogal heftige – voorbereidingen van de voorstelling *Husbands*.

„Van tevoren zeiden de documentairemakers dat ze een vooroordeel ten aanzien van acteurs hadden, namelijk dat acteurs nooit echt zijn”, vertelt

Kesting over de film, die ook een beetje in het teken staat van het 25-jarig jubileum van het bekende toneelgezelschap. „Dat is natuurlijk een onzinuitpraak, want acteurs doen voor hun vak alsof ze iemand anders zijn. Buiten de schouwburg zijn het gewone mensen. Ik ken niemand die 24 uur per dag acteert. Ja, ik heb een aanstellerige kant, een ijdele kant en een luidruchtige kant. Maar ik heb ook een hele stille en een integere kant, snap je? Ik ben gewoon een mens. Een mens!”

Toch is er een punt waarop acteurs meer verschillen van andere mensen. In de documentaire legt Kesting dit uit aan de hand van een verhaal over de begrafenis van zijn moeder. „Daarbij moest ik tijdens mijn toespraak huilen en hield ik me ongewild bezig met wat de aanwezigen daarbij dachten. Dat is dat vijfde acteursoog dat meekijkt. Ik

twijfelde of ik dat voorbeeld zou geven in de documentaire want het is zo privé. Maar toen ik het terugkeek, dacht ik: ja, dit is hoe ik erover denk. Dat mijn acteur zijn me in het dagelijks leven wel eens in de weg staat. Dan ben ik iets, en tegelijkertijd neem ik waar dat ik dat ben. In je werk is dat goed, maar als mens zou je daar wel eens bevrijd van willen zijn.”

Tijdens de repetities voor *Husbands*, een bewerking van het filmscript van John Cassavetes, gaat het er heftig aan toe. Er wordt veel gehuild en gezuiwd. Je krijgt zelfs een beetje met Halina Reijn te doen, die het met de zeven verschillende personages die ze moet spelen, flink voor haar kiezen krijgt. Maar volgens Kesting hoeven we ons geen zorgen te maken. „Wat je ook doet op het toneel, het blijven gespeelde emoties die je uiteraard zo echt mogelijk probeert te spelen.”

Er zijn echter wel momenten op het toneel dat de gespeelde werkelijkheid en de echte werkelijkheid samen vallen, zegt Kesting. „Bijvoorbeeld als ik in een verdrietige bui ben en een scène moet spelen waarin ik moet huilen. Dan kan mijn echte gevoel zo sterk

zijn, dat het me helpt om me in die scène te storten. En dan gebeurt het wel eens dat ik echt moet huilen, en dat geeft zo'n moment wel meer diepte.”

Ja, hij is moe na een dag repeteren of een avond optreden, maar Kesting wil er niet al te dramatisch over doen. „Dat geldt ook voor de aannemer die ik nu in m'n huis aan het werk heb. Die mensen zijn van acht tot zes bezig. Ik merk het meer in m'n slaap, dat ik

opeens zwaar wakker word of naar droom. Of dat ik zo monomaan bezig ben met wat ik aan het doen ben, dat ik thuis tamelijk onbereikbaar ben voor mijn vriend. Het heeft natuurlijk een effect op je, dat kan niet anders. We spelen altijd extreme situaties, dat doet iets met je. Maar het is niet zo dat ik Hamlet heb gespeeld, thuis kom en denk: ik weet het allemaal niet meer.”

Roeland Fernhout laat zich in de documentaire ontvallen dat alle acteurs in meer of mindere mate gek zijn. De een zou in therapie zijn en de ander aan de pillen. „Nee, dat is onzin”, zegt Kesting desgevraagd. „Dat is voor zijn rekening. Acteurs zijn niet per se gek, nee. Ze zijn gek genoeg om op het toneel te willen staan, ja. Om te denken dat ze interessant genoeg zijn om naar te kijken. Het zijn leuke, rare, onmogelijke, gevoelige mensen. Het zijn mensen die in de personages die ze spelen bereid zijn extreme emoties op te zoeken. Het is zeker anders dan op kantoor.”

Het uur van de Wolf: Bloot, om 22.55 uur op Nederland 2. *Husbands*, 10 t/m 20 april in Stadsschouwburg Amsterdam, www.tgja.nl

“MIJN ACTEUR ZIJN STAAT ME IN HET DAGELIJKS LEVEN WEL EENS IN DE WEG”
HANS KESTING

De Telegraaf

‘Bloot is meer dan naakt’

Ronneke van der Genugten, 26 februari 2013

TV DINSdag

Bloot is meer dan naakt

• Hans Kesting, Barry Atsma, Halina Reijn en Roeland Fernhout geven zich bloot.

FOTO: JAN VERSWEYVELD

door RONNEKE VAN DER GENUGTEN

Halina Reijn heeft de reputatie makkelijk uit de kleren te gaan. Menig vrouwelijk kijker zou willen dat Barry Atsma wat vaker naakt in beeld zou komen. Uit de documentaire *Bloot* wordt duidelijk dat het woord meer betekenissen kent dan puur naakt.

Vaak komen acteurs ijdel en arrogant over. Wanneer je ze dan spreekt, blijken ze soms extreem verlegen. Door in de huid van een personage te kruipen, wordt deze onzeker-

NED. 2, 23.00 UUR

heid gecamoufleerd en komt de diepgewortelde wens om in de belangstelling te staan mak-

kelijker bovendrijven.

'Acteurs zijn extreem zelfbewust, onzeker, aanstellerig, ijdel en van 's ochtends tot 's avonds bezig met hoe ze overkomen', zo luidt de mening van menig documentairemaker.

Scheldwoord

Volgens hen zijn acteurs nooit 'echt'. Ze hebben er zelfs

een scheldwoord voor: acteur! In een documentaire moeten de mensen 'echt' zijn en niet gespeeld.

Maar hoe echt kun je eigenlijk zijn als er een camera op je snoet staat gericht? Zelfs bij de nieuwe trend van reality-televisie zetten tv-critici hun vraagtekens. En, wat is dan wel en wat niet 'echt'? Als acteren niet echt is, wat doet dat dan met je als acteur? Paul Cohen en Martijn van Haalen maken hier de onalledaagse documentaire *Bloot* over.

In het vorige theaterseizoen creëerden Halina Reijn, Hans Kesting, Roeland Fernhout en Barry Atsma, samen met Alwin Pulinck onder regie van Ivo van Hove, de voorstelling *Husbands*.

Onwennig

De makers van *Bloot* filmen het hele proces. Onwennig laten de acteurs toe dat er dit keer ook wordt gefilmd tijdens de repetities, het doorspreken van de scènes en achter de schermen. Gewoonlijk zijn dit juist de momenten dat ze even niet in het middelpunt van de belangstelling staan en niet hoeven te presteren. En gewoon 'echt' kunnen zijn.

Ondanks hun bezwaren draaien de filmers door en registreren genadeloos de twijfels en de momenten dat de acteurs uit hun rol vallen.

Het Uur van de Wolf: Bloot

23.00 uur, Nederland 2

Wanneer stopt een acteur met acteren en wordt hij 'echt'? Geeft een acteur zich ooit bloot, of zit er altijd een laagje nep overheen? In hun documentaire 'Bloot' gingen documentairemakers Paul Cohen en Martijn van Haalen op zoek naar de essentie van het acteren. Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van Toneelgroep Amsterdam waren ze wekenlang aanwezig bij de voorbereidingen voor de voorstelling 'Husbands', gebaseerd op een script van John Cassavetes. Ze filmen backstage en tijdens de repetities en spraken met regisseur Ivo van Hove en zijn cast. Zo legden de makers vast hoe Halina Reijn, Barry Atsma, Roeland Fernhout en Hans Kesting zich voorbereiden op hun rol en tonen ze de momenten dat de acteurs uit hun rol traden en zich bloot gaven.

Bloot is meer dan naakt

door **RONNEKE VAN DER GENUGTEN**

Halina Reijn heeft de reputatie makkelijk uit de kleren te gaan. Menig vrouwelijk kijker zou willen dat Barry Atsma wat vaker naakt in beeld zou komen. Uit de documentaire *Bloot* wordt duidelijk dat het woord meer betekenissen kent dan puur naakt.

Vaak komen acteurs ijdel en arrogant over. Wanneer je ze dan spreekt, blijken ze soms extreem verlegen. Door in de huid van een personage te kruipen, wordt deze onzekerheid gecamoufleerd en komt de diepgewortelde wens om in de belangstelling te staan makkelijker bovendrijven.

'Acteurs zijn extreem zelfbewust, onzeker, aanstellerig, ijdel en van 's ochtends tot 's avonds bezig met hoe ze overkomen', zo luidt de mening van menig documentairemaker.

Scheldwoord

Volgens hen zijn acteurs nooit 'echt'. Ze hebben er zelfs een scheldwoord voor: acteur! In een documentaire moeten de mensen 'echt' zijn en niet gespeeld.

Maar hoe echt kun je eigenlijk zijn als er een camera op je snoet staat gericht? Zelfs bij de nieuwe trend van reality-tele-

visie zetten tv-critici hun vraagtekens. En, wat is dan wel en wat niet 'echt'? Als acteren niet echt is, wat doet dat dan met je als acteur? Paul Cohen en Martijn van Haalen maken hier de onalledaagse documentaire *Bloot* over.

In het vorige theaterseizoen creëerden Halina Reijn, Hans Kesting, Roeland Fernhout en Barry Atsma, samen met Alwin Pulinck onder regie van Ivo van Hove, de voorstelling *Husbands*.

Onwennig

De makers van *Bloot* filmen het hele proces. Onwennig laten de acteurs toe dat er dit keer ook wordt gefilmd tijdens de repetities, het doorspreken van de scènes en achter de schermen. Gewoonlijk zijn dit juist de momenten dat ze even niet in het middelpunt van de belangstelling staan en niet hoeven te presteren. En ge-

woon 'echt' kunnen zijn.

Ondanks hun bezwaren draaien de filmers door en registreren genadeloos de twijfels en de momenten dat de acteurs uit hun rol vallen.

NED. 2, 23.00 UUR

• **Hans Kesting, Barry Atsma, Halina Reijn en Roeland Fernhout** geven zich bloot.

FOTO: JAN
VERSWEYVELD

de Volkskrant

‘Een kijkje in de ziel van Toneelgroep Amsterdam’

Hein Jansen, 26 februari 2013

Een kijkje in de ziel van Toneelgroep Amsterdam

TELEVISIE

★★★★★

BLOOT

Bloot, een film over acteren.

Van Paul Cohen en Martijn van Haalen. Vanavond in *Het Uur van de Wolf*, NTR 23.00 uur, Nederland 2.

Imago bevestigende en soms ontroerende zoektocht zit dicht op de huid van acteurs.

Ivo van Hove die even geen tekst meer heeft en bijna wanhopig in de camera kijkt. Dat is het opmerkelijkste moment uit de documentaire *Bloot, een film over acteren* van het duo Paul Cohen (die eerder ook de veelgeprezen documentaire *Janine* over violiste Janine Jansen regisseerde) en Martijn van Haalen. In de bewuste scène confronteren de filmmakers Van Hove, directeur van Toneelgroep Amsterdam, met de uitspraak van actrice Halina Reijn dat ze elke avond na de repetitie als een 'lege zak' thuiskomt. Van Hove heeft haar net daarvoor een fénóménáál actrice genoemd en realiseert zich kennelijk niet dat een acteur ook nog een privéleven heeft. Halina Reijn is zijn 'oeractrice' en dat moet voldoende zijn. Punt uit.

Bloot, een film over acteren is gemaakt omdat Toneelgroep Amsterdam dit seizoen 25 jaar bestaat. Gek genoeg gaat de film daar helemaal niet over. Het is allesbehalve een portret van het grootste en succesvolste toneelgezelschap van het land. Wat het wel is, laat zich nog knap lastig omschrijven: een reportage vanuit het repetitielokaal, een kijkje in de ziel van de acteurs, een impressionistische zoektocht van de filmmakers zelf naar de vraag: wat is waar en wat is niet waar. Het resultaat is een tamelijk diffuse, nogal uitwaaiende, bewust artistieke-

rige en soms moeilijk te duiden film.

Voor *Bloot* filmde Cohen en Van Haalen wekenlang tijdens de repetities van de voorstelling *Husbands* die Van Hove maakte met onder anderen Hans Kesting, Roeland Fernhout en Barry Atsma. En met Halina Reijn, die het openhartigst en daardoor het interessantst is. Toneelspeken is alles voor haar, omdat ze thuis niet veel om handen heeft. Ivo en de groep zijn haar familie - alles voor het vak, alles voor de kunst. Maar ook: over anderhalf jaar wil ze stoppen en gaan chillen in Milaan. Of: zorgen voor een kind en een golden retriever.

Daartegenover staan de privébeslommeringen van Kesting (die zijn vriend hard nodig heeft), Atsma (die geïnspireerd wordt door zijn broer met downsyndroom) en vooral Fernhout (die om het half uur belt met zijn zieke moeder). Fernhout is voor deze documentaire dramatisch gezien goud waard, omdat hij meteen al in het begin zijn twijfels uit. Het repetitieproces is een privé-aangelegenheid,

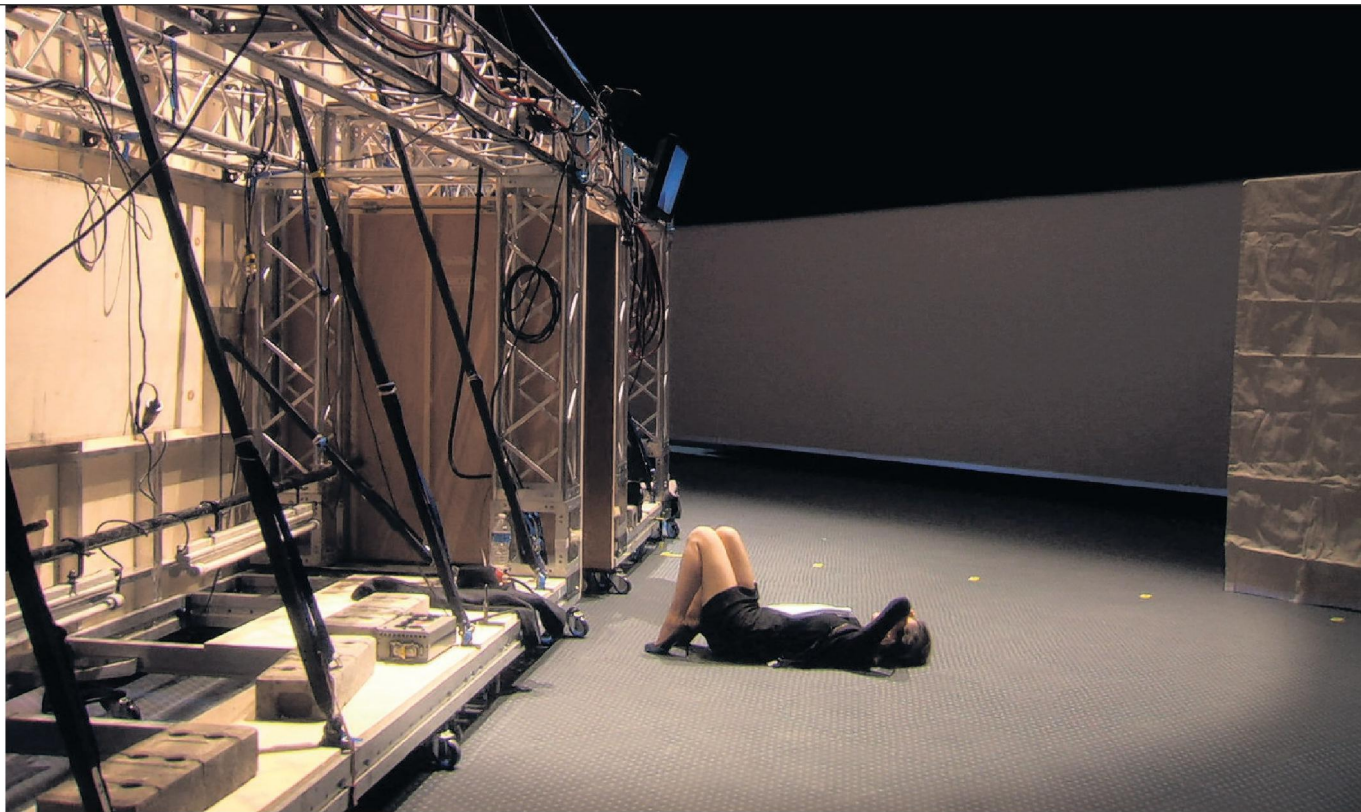
vindt hij, daar hoort verder niemand bij. Vervolgens gaan de filmers gewoon hun gang en doet Fernhout soms mokkend mee. Maar vaker ook voluit, daar is hij acteur genoeg voor.

Bloot zit dicht op de huid van de acteurs en is uiteindelijk zowel imago bevestigend (zich altijd bewust van de camera, aanstellerig in de zin van 'och, wat hebben we het toch zwaar') als soms ook ontroerend. Over Toneelgroep Amsterdam en over de essentie van acteren en theatermaken komen we verder weinig te weten.

Intussen blijft Ivo van Hove opnieuw de grote onbekende, waarschijnlijk bewust. Hij zegt af en toe iets over zijn fascinatie voor acteurs, in het duister van het repetitielokaal zien we hem aandachtig aan het werk. Maar verder niets over zijn werkwijze, niets over zijn eigen twijfels, niets over zijn privéleven. De sfinx in hem heeft zelfs de loerende blik van twee documentairemakers kunnen weerstaan.

Hein Janssen

Scène uit *Bloom*, de documentaire over Toneelgroep Amsterdam. Foto onder: actrice Halina Reijn.

SSBA Salon

‘Interview Bloot’

Ellen Aarts, 21 februari 2013

INTERVIEW

BLOOT

- op 21 feb. 2013
- door Ellen Aarts

- **De Toneelgroep Amsterdam viert dit jaar haar 25-jarig jubileum. Documentairemakers Paul Cohen en Martijn van Haalen maakten ter gelegenheid hiervan de film 'Bloot', een film over acteren. Acteurs Halina Reijn, Barry Atsma, Roeland Fernhout, Hans Kesting en regisseur Ivo Hove zijn wekenlang gevolgd tijdens het repetitieproces voor theaterproductie Husbands (naar de film van John Cassavetes). Salon ging in gesprek met de filmmakers van dit bijzondere project.**

OOG VAN BUITEN

IJdel, arrogant, maar ook onzeker. Altijd bewust van zichzelf en het 'oog van buiten'. Echt zijn ze misschien nooit, acteurs. Wat zijn dan wel die 'echte' momenten? Hoe maak je het onderscheid tussen echt en nep?

'Bloot' gaat op zoek naar het antwoord en legt de essentie van het acteervak vast. 'Bloot' legt en geeft bloot.

Regisseur Paul Cohen (1957) en co-regisseur Martijn van Haalen (1954) hebben een omvangrijk oeuvre op hun naam staan, dat niet ongeprezen gebleven is. In 2001 ontvingen ze een Gouden Kalf voor 'Hollandse Helden' en in 2006 nog een voor 'Photo Souvenir'. Het maken van 'Bloot' was voor hen aanvankelijk een uitdaging; in de wereld van documentaire is het immers de realiteit die prevaleert, en is het woord 'acteur' een beschimping.

Desondanks zijn ze er bijzonder in geslaagd twee ogenschijnlijk onverenigbare werelden te laten samenkomen. 'Bloot' is een onalledaagse, prikkelende ontmoeting tussen documentaire en toneel.

UNIEKE KIK IN DE KEUKEN

De film geeft een unieke kijk in de keuken van de theaterwereld.

De kijker wordt meegenomen in het maakproces van de voorstelling. Een intiem proces, waarin de kwetsbaarheid van de acteur des te duidelijker wordt. "Het is eigenlijk een wondermiddel, een geheim recept", zegt Roeland Fernhout. Dat er tóch gefilmd mocht worden is uitzonderlijk. Martijn van Haalen: "Voor een acteur die gewend is om in stilte, geslotenheid en veiligheid te repeteren, waarbij hij zijn zwakke

kanten moet inzetten, kanten die verstopt zitten, maar bovenkomen in dat repetitieproces, is dat heel bijzonder”.

ZOEKEN NAAR ECHTHEID

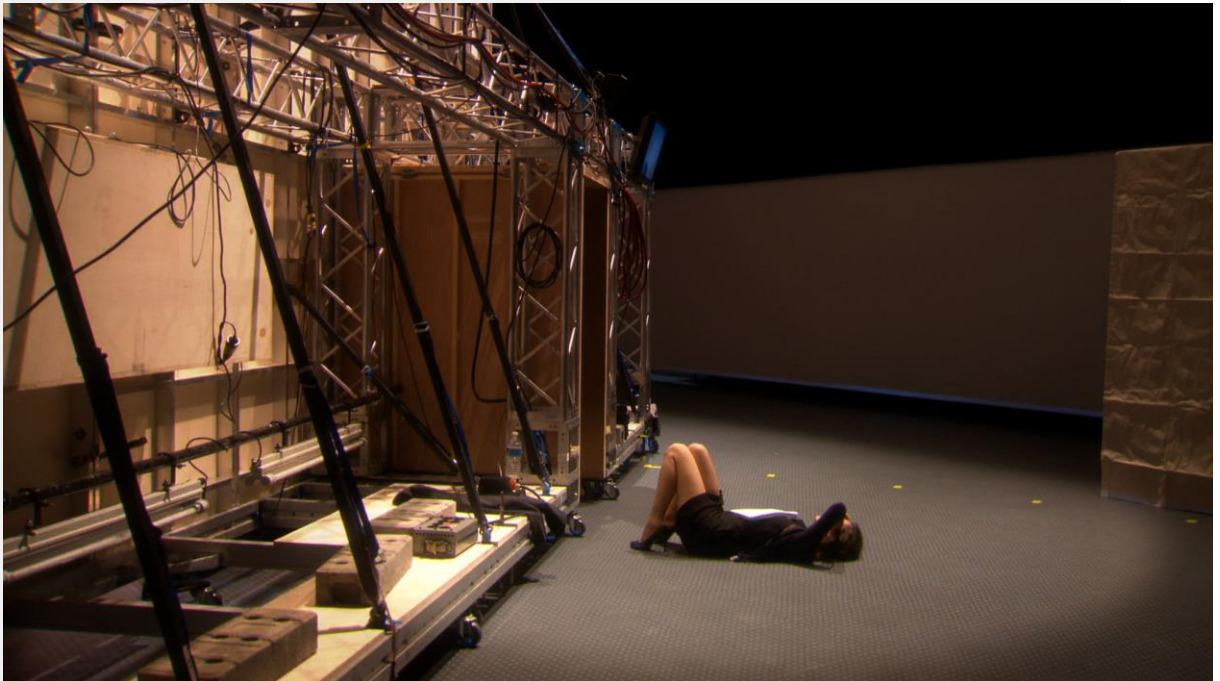
Met talloze scènes backstage, op het podium en één-op-één met de acteurs, is de film een zoektocht naar de essentie van het vak acteren, maar ook naar de persoon erachter. Een zoektocht naar ‘echtheid’. Maar hoe vang je die ‘echtheid’ precies? Paul Cohen: “Dat was ook best moeilijk. We hebben lange tijd achter ons hoofd gekrabd van ‘hè, waar zit het nou’. Omdat we het niet konden vinden. Maar af en toe waren er momenten dat er écht wat gebeurde”. Onderdeel van de voorstelling ‘Husbands’, en dus ook onderdeel van het repetitieproces, was dat de acteurs

op hun hoofd kleine camera's droegen, die van dichtbij beelden van de acteurs en van de anderen konden vastleggen. Voor de filmmakers leverde dat mooie beelden op. Martijn van Haalen: “Uiteindelijk heb je aan het eind een shot van de drie acteurs Roeland, Barry en Hans, die elkaar voor een voorstelling op aan het peppen zijn. Dan vergeten zij natuurlijk dat ze die camera's op hebben. Achteraf was het zeker de moeite waard om al die dagen het materiaal van ze op te nemen, om dat laatste stukje waarbij ze 250% echt zijn en elkaar zo toespreken. Daar zie je dat 'echte' en dat is dan extra ontroerend”.

MANIPULATIE

Tijdens het filmen is er een voortdurende provocatie van schijn en werkelijkheid. De filmmakers zetten daarvoor bewust 'trucs' in. Zo gaat regelmatig het licht uit of de koptelefoon af, hiermee de suggestie wekkend dat er niet meer gefilmd wordt. Maar de persoonlijke gesprekken met de acteurs gaan gewoon door en worden opgenomen. En dat levert misschien wel de mooiste momenten op. Paul Cohen: “In de film gaan we juist bewust op zoek naar de transities, de momenten van het spelen en het stoppen met spelen. Of het nog niet spelen en het beginnen met spelen. Daar hebben we ons op gericht, om die momenten te

kunnen pakken. Dus vooral doorfilmen als de scene is afgelopen”. Martijn van Haalen voegt hieraan toe: “Dit deden we nadrukkelijk niet om ze in de maling te nemen, niet om ze onderuit te halen, maar om te laten zien dat ze juist in het donker én in het licht dezelfde mensen zijn.”

ACTEREN, MAAR OOK LIEFDE

Dat het privéleven van de acteur en het vak voortdurend tegen elkaar aanschuren, maken Cohen en Van Haalen in de film goed duidelijk. Rode draad in de film is dan ook de bijzonder persoonlijke verhalen van de acteurs. Die geven zich uiteindelijk

echt bloot. Juist die verhalen worden bewust ingezet in de film. Paul Cohen: “Om te laten zien dat er buiten dat podium nog een andere wereld bestaat. We hebben er bewust voor gekozen om alles in die zwarte doos van het theater te houden. Nooit 5 meter van het toneel vandaan. Vanuit die setting is er een verbinding met het echte leven. Je komt er tenslotte niet onder uit dat er buiten het podium een ander leven bestaat”. Daarmee overstijgt de film het acteren, en gaat het ook over liefde. Martijn van Haalen: “De eerste laag gaat over toneel, over acteren. ‘Echt’ en ‘niet echt’. Maar in die lagen daaronder gaat het ook over liefde, liefde voor het vak, maar ook liefde an sich. De liefde die eens mens zoekt in zijn leven, omdat hij anders niet kan sterven – om het even groot en pathetisch te zeggen – dat is de bottom-line van alles”.

“GLADIATOREN ZONDER SCHILD”

De acteur is te allen tijde een vertolker van menselijke emoties. Soms misschien gespeeld, maar vaak levensecht. Niet zelden wordt er uit eigen emoties geput, en daarmee is een acteur kwetsbaar. Zo zegt acteur Barry Atsma in de film: “Wij zijn eigenlijk een soort gladiatoren zonder schild”. “Dat laat je niet onberoerd”, zegt ook Hans Kesting. ‘Bloot’ maakt dan ook impliciet een compliment naar de acteurs voor de moed die zij met hun vak laten zien. Martijn van Haalen: “Met het publiek in de zaal als opdrachtgever, fladderen de acteurs het licht in en doen wat die mensen eigenlijk zelf niet durven. Dat is één van de grote aantrekkelijkheden van toneel: emoties die je zelf niet hebt durven uiten, of nooit geleerd hebt te uiten, dat doet iemand anders voor je”.

Uitzending op dinsdag 26 feb om 22:55 in Het Uur van de Wolf op Nederland 2.

Regie: Martijn van Haalen en Paul Cohen | Camera: Paul Cohen | Geluid: Martijn van Haalen | Montage: Gys Zevenbergen | Een productie van IDTV Docs in co-productie met NTR | Met steun van het Mediafonds en het Amsterdams Fonds voor de Kunst

Bekijk [hier](#) een voorproefje van de film.

Overige links:

— www.tga.nl

— www.paulcohen.nl